

Schimmige polderbelasting

Vakbonden en werkgeversclubs innen 'belasting' onder meer om zichzelf in stand te houden. Een goede, onafhankelijke toezichthouder ontbreekt

meen verbindend verklaarde sectorfondsen. Dit zijn fondsen waaraan alle werkgevers en werknemers uit een bepaalde sector verplicht meebetalen. Zo'n 10 procent van het geld dat in deze fondsen omgaat, 53,7 miljoen euro, vloeit direct naar de vakbonden en werkgeversclubs. Juist bij deze uitgaven blijft de verantwoording in gebreke. Per saldo is eenderde van dit geld niet volgens de regels van Sociale Zaken ingeboekt. Dat is dus 33,3 procent van 53,7 miljoen euro is 17,8 miljoen euro.

Volgens Vogels is dit nog een te rooskleurig beeld van de werkelijkheid. Inzage in de bij Sociale Zaken gedeponeerde jaarverslagen leerde hem dat achter de cao-fondsen vaak nog een wereld van stichtingen ligt, waar gelden naartoe worden gesluisd. 'Die stichtingen erachter hebben wat mij betreft eenzelfde verantwoordingsplicht,' zegt Vogels. 'Maar het blijft vaak bij een summere accountantsverklaring van een regel.' Moet het ministerie van Sociale Zaken beter controleren? Vogels denkt dat dit niet helpt. 'Je kunt beter een onafhankelijke toezichthouder hebben, naar het voorbeeld van de PVK die over de pensioenfondsen waakt.'

De gebrekkige controle op de cao-fondsen zou geen maatschappelijk probleem zijn als werkgevers en werknemers vrijwillig premies betaalden. Maar door cao's algemeen verbindend te verklaren zorgt de minister van Sociale Zaken ervoor dat alle werkgevers en werknemers, dus

Handjeklap van sociale partners: alle werkgevers en werknemers worden verplicht premies op te hoesten

Eric van de Beek

Honderden miljoenen euro's gaan er in om, bijna alle werkgevers en werknemers betalen er verplicht aan mee. Maar wat gebeurt er precies met de in de cao-fondsen gestorte premies? Die gaan naar nobele doelen als kinderopvang, scholing en het aan het werk helpen van WAO'ers, zeggen de oprichters en beheerders van de fondsen, de vakbonden en werkgeversclubs. Maar is dat wel zo? En waarom worden werkgevers en werknemers verplicht hieraan mee te betalen?

Jarenlang werd nauwelijks omgekeken naar al het geld dat de vakbonden en werkgeversorganisatie in de cao-fondsen stoppen. Tot drie jaar geleden kamerlid Geert Wilders (toen nog VVD) tot de conclusie kwam dat de sociale partners de cao-fondsen voor een groot deel gebruiken om hun eigen organisaties te financieren. Onder druk van Wilders verscherpte de toenmalige

PvdA-minister Willem Vermeend van Sociale Zaken de verslagregels van de fondsen. Voortaan moesten de fondsen beter verantwoording afleggen van hun bestedingen.

Voor het tweede jaar op rij komt cao-expert Harry Vogels echter tot de conclusie dat de bonden en werkgeversorganisatie grote delen van de fondsen (tientallen miljoenen euro's) afromen om daarmee zichzelf te financieren. Wat ze overhouden, potten ze vooral op. Van een verbeterde verslaggeving is, volgens Vogels, die zijn onderzoek publiceerde in de SDU-uitgave *CAO Compact*, nauwelijks sprake. 'De vakcentrale FNV, waar het grootste deel van de subsidies naartoe gaat, volstaat in de meeste gevallen met een standaardverklaring van een A4'tje van een accountantskantoor.' Het ministerie van Sociale Zaken controleert de jaarverslagen van de cao-fondsen. Maar deze controle heeft weinig om het lijf. 'Het ministerie controleert de verslagen al-

leen grammaticaal, niet financieel,' zegt Vogels. 'Er komt geen econoom aan te pas.'

De verantwoordelijke minister, CDA'er Aart Jan de Geus, is een andere mening toegedaan. Volgens hem is 97 procent van de besteding van de fondsen deugdelijk verantwoord. Hij baseert die mening op onderzoek van zijn ambtenaren onder 57 alge-

Opleiding voor van alles en nog wat

Totale uitgaven 57 cao-fondsen in 2002 in miljoenen euro's

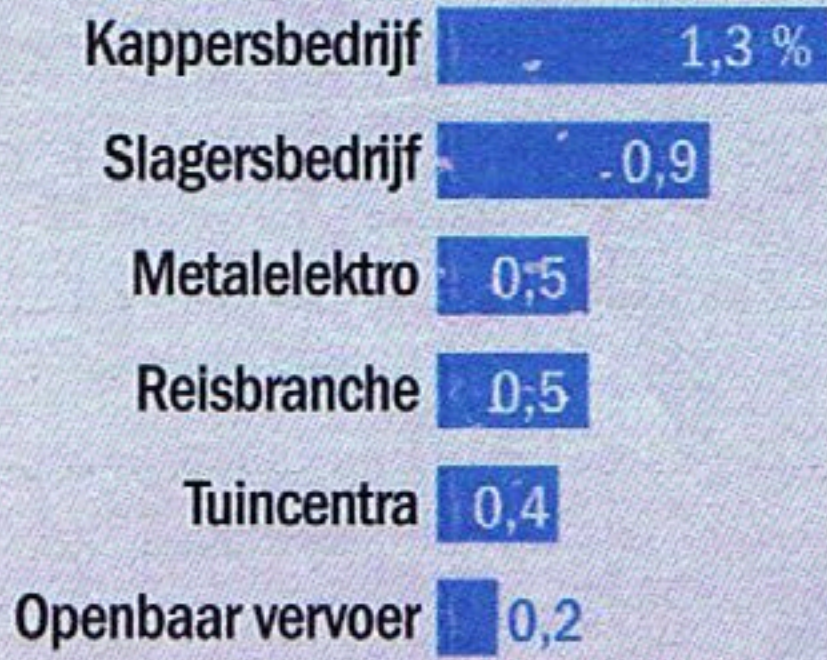
ook degenen die geen lid zijn van een vakbond of werkgeversclub, verplicht bijdragen aan de cao-fondsen.

Wel is het zo dat de minister niet klakkeloos elke cao die de sociale partners hem voorleggen algemeen verbindend verklaart. De belangrijkste voorwaarde is dat meer dan 60 procent van de werknemers in een sector bij een bedrijf werkt dat lid is van een werkgeversclub.

Vakbonden en werkgeversclubs hebben er dus alle belang bij om aan die voorwaarde te voldoen, als ze willen dat de cao's die ze met elkaar afspreken dwingend worden opgelegd aan hele bedrijfstakken. En dus wordt er ook daar gesjoemeld met de cij-

Dure fondsen

Premie t.o.v. loonsom (per sector)

©ELSEVIER

BRON: CAO COMPACT

fers. In juli van dit jaar tikte minister De Geus de Vereniging Particuliere Beveiliging op de vingers. Hij constateerde dat de branchevereniging foutieve werknemersaantallen had opgegeven aan het ministerie. De juiste aantallen rechtvaardigden geen algemeen verbindend verklaarde cao.

Het gesjoemel van de Vereniging Particuliere Beveiliging is waarschijnlijk nog maar het topje van de ijsberg. Uit een recente analyse die Vogels maakte van honderd bedrijfstak-cao's bleek dat in zeker zestien sectoren niet zorgvuldig wordt omgegaan met het aanleveren van werknemersaantallen. Deelt het ministerie van Sociale Zaken dus nog te weinig rode kaarten uit? Een woordvoerder van het ministerie meldt dat vorig jaar 15 procent van de in totaal 153 verzoeken tot algemeen verbindend verklaring niet zijn gestart, omdat ze niet voldeden aan de juiste criteria. Niettemin heeft het ministerie in al deze gevallen de cao alsnog voor de hele sector opgelegd. ■